

Vroeger was alles groter en had je tijd

Dat was het eerste wat in mij opkwam toen ik sinds lange tijd weer in mijn oude buurt was. Die gigantische berg in het veld was een heuveltje geworden. De grote speeltuin met zandbak en ijzeren speelrekken is verdwenen en een soort van wild bosje geworden.

Het veld in de wijk wat in mijn gedachten de omvang had van minstens vier voetbalvelden, is door de tijd gekrompen naar een uitgerekt doelgebied. Zelfs de huizen lijken kleiner.

Ik ben geboren in de wijk Ondiep, aan de Laan van Engelswier, die uitkeek op de speeltuin. De flat staat precies op de hoek, net naast de spoorbaan. Als we visite hadden en er een trein langskwam, vroegen ze altijd verbluft of we er geen last van hadden. 'Waarvan?' vroegen we steevast verbaasd.

Als je opgroeit naast een spoorbaan hoor je geen treinen meer. Dat was alleen een probleem als je op de spoorbaan stond om een vlieger of een bal op te halen. Dan was het oppassen.

De speeltuin naast het veld en recht tegenover ons huis was de verzamelplek waar de buurt elke avond bij elkaar kwam. Ik hoefde maar uit het raam te kijken of er iets te doen was. Dat was er altijd.

De enige keer dat ik niemand buiten zag, was toen er een paar dolle stieren uit het slachthuis even verderop waren ontsnapt. Doodstil was het, op de stieren na, die woest in de speeltuin stonden te blazen. Alles gebeurde buiten in die tijd. Ik kwam alleen maar naar binnen om te eten en te slapen, de rest vond plaats buiten op straat. TV of internet bestonden immers nog

niet. Dat is haast niet voor te stellen in deze tijd, waarin jongeren met internet opgroeien en het lijkt of ze alleen uit pure noodzaak naar buiten komen.

Vroeger was dat anders. Je zal mij niet horen zeggen 'beter', maar zeker anders. Anders, omdat je deze tijden niet met elkaar kunt vergelijken. De tijdbesteding lag vroeger buiten op de straat, niet in de pixels van beeldschermen.

Omdat ik vrij uitzicht had op het veld tussen de Schutstraat en de Laan, wist ik direct wie er buiten was en met wat. 'Met wat' was heel belangrijk. Je had vroeger namelijk het speelbegrip 'tijd'. Deze tijd was een periode waarvan niemand wist wanneer het begon of wanneer het eindigde en dat is best vreemd voor tijd. Om de zoveel tijd had je gewoon weer een andere trend, 'speeltijd'.

Speeltijd had vele namen zoals 'vliegertijd', 'tollentijd', 'hoepeltijd', 'rolschaatstijd', 'krijttijd', 'knikkertijd', 'landjepikstijd', 'stoepranden', 'fietstijd', 'voetbaltijd' en ga zo maar door.

Het was opmerkelijk dat de 'tijd' door praktisch iedereen werd gevolgd. Er werden geen afspraken gemaakt over tendens, de tijd was er, of niet. Iemand begon met vliegeren en zodra er twee of meer waren, was het vliegertijd.

Toen waren de wondervliegers heel populair. Dat waren heel lichte vliegertjes met een papieren staart en een klosje garen. Ze waren goedkoop en heel makkelijk met weinig wind omhoog te brengen. Bij aankoop van de vlieger zat er een klosje met garen bij wat je natuurlijk veel te kort vond voor een behoorlijke hoogte. Dat verlengde je dan met een klosje garen uit de naai-

doos van je moeder. De kunst was om de eerste keer niet te vergeten dat de garen niet vast op de klos zaten.

Dan stond je de vlieger omhoog te vieren en zoef, daar ging je vlieger. En als je de pech had lag hij op de spoorbaan. Of nog erger: op het Houtplein.

Als je vlieger op de spoorbaan lag, moest hij eraf gehaald worden, dat was duidelijk. Als jij het zelf niet deed, kwam er wel een ander en dan was je 'm kwijt, zo was de ongeschreven regel. De spoorbaan was beveiligd met een hek van ruim twee meter en daarbovenop prikkeldraad. Ik heb heel wat smoezen moeten verzinnen om die winkelhaken in mijn kleren te verklaren. Uiteraard was het streng verboden, maar soms moest je gewoon de spoorbaan op voor je vlieger of je bal. Anders kreeg je 'm niet terug.

Ik nam altijd iemand mee om mij te waarschuwen voor een naderende trein. Ik hoorde hem immers niet meer! Als je vlieger op het Houtplein lag, had je een probleem. Aan de andere kant van de spoorbaan lag namelijk de buurt van de Houtpleiners zoals we ze noemden. Zij beschouwden losse vliegers als hun bezit en namen ze direct in beslag. Met de kerstbomenjacht was dat niet anders. Je haalde het niet in je hoofd om kerstbomen van het Houtplein te halen. Dat deed geen mens, want de Houtpleiners waren geducht en gevreesd. De meeste mensen kwamen niet verder dan de 'patatzaak'

(snackbar), net onder de tunnel door aan het einde van de Schutstraat. De grens tussen de wijken was gek genoeg niet de spoorbaan, maar die patatzaak. Inmiddels is de tunnel verplaatst naar de hoek waar ik ben

geboren, de Laan van Engelswier. De patatzaak was de hangplek voor de jeugd. Daar kreeg je een gigantische zak patat met mayonaise voor tien cent. De muziek kreeg je erbij. De nieuwste hits kwamen uit die jukebox die altijd keihard aan stond. Max van Praag, de platenhandel aan de andere kant van de spoorbrug op de Amsterdamsestraatweg, was de leverancier.

De deur van de patatzaak was altijd open en de muziek was van ver te horen. De jeugd werd aangetrokken door de nieuwste hits en niet te vergeten, het eten. Ze waren verdeeld in wat wij noemden Vetkuiven en Sjorsklanten.

De Vetkuiven reden voornamelijk op een Kreidler of een Zundapp. Die brommertjes behoorden tot de categorie 'Buikschuivers', die deze naam te danken hadden aan het doorlopende zadel. Het zadel was namelijk een lang zitgedeelte waar je helemaal achterop kon zitten. Om te sturen moest je dan plat op je buik. De naam 'Buikschuiver' was geboren.

De Sjorsklanten reden op een Puch of een Tomos. Deze modellen hadden een korter zadel. Op dat zadel zat je rechtop. Het stuur was meestal hoger zodat je met je armen omhoog moest sturen. Alles draaide om de Easyrider-zit. Bij deze rijders ging het meer om de uitstraling en het comfort dan de snelheid. De muziekvoorkeuren van de Vetkuiven waren de bekende Stones en alle hardrock-stijlen die erbij hoorden.

Bij de Sjorsklanten werd naar de Beatles en de meer melodieuze songs geluisterd. De Vetkuiven noemden dit "het slappere werk voor de softies". De Sjorsklanten op hun beurt vonden die "teringherrie" van de rock maar niets.

Bij het draaien van de muziek was altijd een van de twee groepen stil, maar soms was er een nummer dat beide groepen meezongen. Meestal een nummer dat op dat moment een hit was. Je wilde niet dom overkomen dus zong je mee.

De twee groepen wilden elkaar elders nog wel eens in de haren vliegen. Bij de Sjorsklanten waren de haren vrij lang (voor die tijd) en bij de Vetkuiven was er altijd dat vet. Daar had je niet veel houvast aan. Vechten gebeurde hier echter niet.

De man van de snackbar was twee meter lang en zo breed als een deur. Een indringende blik van hem was voldoende om de grootste onruststoker een minuut naar zijn veters te laten kijken. Na een excuus, dat moest welgemeend zijn want de man keek dwars door je heen, kreeg je weer wat te bikken of te drinken.

In de speeltijd kwam na 'vliegertijd' meestal 'landjepik met je zakmes'. Niemand wist waarom dit altijd na het vliegeren kwam, het gebeurde gewoon. Misschien omdat je bij vliegeren altijd omhoog stond te turen en bij landjepik gewoon naar beneden kon blijven kijken. Zo bleef alles netjes in balans en kreeg je geen nekproblemen. Bij landjepik maakte je een stuk grond schoon en trok je een vierkant in de platte aarde. Voor de eerste beurt werd er getost. Dat kon op verschillende manieren, poten was er een van. Je liep met stapjes naar elkaar toe en degene die het eerst de voet van de ander overlapte was de winnaar. Andere manieren waren een muntje opgooien of vingers achter de rug opsteken voor een even of oneven getal dat geraden moest worden. Vervolgens kon het spel beginnen.

Dat ging als volgt: je 'pikt het mes', dat wil zeggen: je gooit het in het getrokken vierkant en trekt een lijn door naar de randen. Zo verdeel je het land in twee delen. Het grootste stuk is dan jouw gewonnen land. Dan pik je het mes in het overgebleven stuk om nog meer land te pikken. Zo wordt het overgebleven land van je tegenstander steeds kleiner. Mis je, dan gaat de beurt over en krijgt je tegenstander de kans om zijn land weer terug te pikken.

Iemand die goede zaken deed met de speeltijden was de eigenaar van de winkel aan de Ahornstraat; BEMI. De winkel had alles wat je maar kon bedenken, van vliegers, tollers, knikkers, schoolspullen, gereedschap tot koekenpannen. De man van de winkel was heel vriendelijk. Ik weet niet of het de eigenaar was of een bediende. Bij tijdswisselingen stonden bij de winkel rijen jongens om de levering van de wondervliegers af te wachten. Toen ik een keer in de winkel stond met mijn gespaarde geld voor een nieuwe vlieger, zag ik tot mijn ontzetting dat ze duurder waren geworden. De man zag dat en zei: 'Mijnheer, als vaste klant krijgt u de vlieger nog voor de oude prijs. Veel plezier.' Ik was nog trotser op het feit dat hij mij met 'u' aansprak en 'mijnheer' noemde dan op mijn nieuwe vlieger.

Ik ben ruim 50 jaar later in de wijk en bekijk de huizen van mijn toenmalige vriendjes.

Ik sta op het veld en ga in gedachten terug in de tijd. Ik zie mijn vrienden op het veld. Mijn wondervlieger staat mooi en strak aan de hemel.

Een ouder echtpaar loopt voorbij en ik hoor hem zeggen: "Die is niet helemaal tof, die gozer daar. Staat

als een achterlijke op het heuveltje naar omhoog te
grijzen.”

Zakgeld in Ondiep

In mijn jeugd kreeg ik zakgeld. Ik heb mijn moeder gevraagd hoeveel dat was, maar dat weet ze nu niet meer. Dat het niet veel kon zijn, weet ze nog wel. Wij hadden het namelijk niet breed thuis.

Mijn vader werkte bij het Werkspoor en dat was geen vetpot. Mijn moeder was huisvrouw, dus er was één inkomen om het gezin te onderhouden. Huisvrouw zijn in die tijd was zwaar. Zo zorgden de moeders voor het eten, de kinderen, de boodschappen, het wassen en het schoonmaken. En dat wilde ook zeggen dat de ramen gewassen werden, binnen en buiten, elke week. Dat de voordeur gesopt werd en de granieten zwarte deurdeurpels glimmend in de was moest staan. Het houtwerk kreeg elke week een beurt, kortom het hele huis, met inboedel en al, moest dagelijks gesopt worden. Stel je voor dat de buurt je een viespeuk vond, wat dan? De mening van de buurt telde heel zwaar vroeger.

Als je bij ons een kast opendeed, zag je nette stapels van handdoeken of kleden en servies dat gesorteerd op een rij lag. Wee je gebeente als je het in je hoofd haalde om dat overhoop te halen. Dan was je nog niet jarig. Voor mij was het verboden gebied. Ik mocht thuis niet in de kasten komen. Dat werd aan mijn zusjes uitbesteed. Ik was er meer voor het grove werk. Kolen scheppen, kachel schoonmaken, hond uitlaten, boodschappen doen. Bij het boodschappen doen gebeurde het wel eens dat de winkelier tegen me zei: 'Zeg even tegen je moeder dat er nog wat op de lat staat, deze

keer krijg je het nog mee, volgende keer niet.’ De lat was een lijst van spullen die je eerder gehaald had, maar nog niet betaald. Dat werd dan meestal wel geregeld, maar ik weet nog goed dat ik blij was als ik iets zonder commentaar meekreeg. We hadden het dus financieel niet breed thuis.

Vlees kwam alleen op zondag op tafel. Bij de reclamespot van tegenwoordig waarin een man het vlees komt snijden, is de boodschap voor mij heel anders. De man in de reclamespot is eindelijk thuis, op zondag, zijn enige vrije dag. Met een tevreden gezicht snijdt hij het vlees. In mijn beleving is dat logisch, want bij ons was er alleen op zondag vlees. Mijn vader was elke avond thuis, maar sneed alleen op zondag het vlees.

Doordeweeks viel er niet veel te snijden. Op mijn vraag waarom mijn vader zo’n groot stuk vlees kreeg was het antwoord: ‘Hij werkt en betaalt ervoor, niet zeuren.’ In mijn herinnering aten we in die tijd alleen maar griesmeelpap. Bij de naam alleen al moet ik slikken. Mijn moeder zegt dat dit onzin is. We aten volgens haar best gevarieerd. Spruiten, witlof en verder elke vorm van kool. Ik bedenk dat ze precies alles opnoemt wat ik tot de dag van vandaag met moeite door mijn keel krijg.

Bij de uitbetaling van je zakgeld was het alsof het in brand stond. Dat moest zo snel mogelijk je zak uit en uitgegeven worden. Meestal werd dat een vlieger of een tol, maar de favoriet van onze vriendengroep waren toch wel de ‘koekjeskruimelzakken’ bij melkboer Hoefakker op de hoek van de Schutstraat en Leliestraat. De winkel verkocht ook brood en koekjes, maar bij ons heette hij gewoon ‘de melkboer’. De eigenaren hadden

de winkel en een ventkar. Dat was de rijdende winkel van de melkboer waar de dagelijkse boodschappen gedaan konden worden. Een of twee keer in de week kwam hij met zijn kar door de straat. Zijn vrouw bleef in de winkel bedienen. In weer en wind kwam mijnheer Hoefakker langs de deur. Het meest opvallende aan de kar was de melktap. Het was net een enorme glimmende koe met melk. In het midden van de kar lag een groot glimmend aluminium vat.

Aan de voorkant zat een ronde koker met glas van voren. Er was een hendel die de koker verdeelde in twee helften. Een kant was donker en leeg en de ander wit van de melk. Als de hendel naar links of rechts werd bewogen kwam er een halve liter melk uit de tap. Dat ging dan in een fles of een pannetje dat daarvoor werd gebruikt. Tapmelk was goedkoper dan de fles van de winkel, vandaar dat dit de meest gebruikte methode was.

De melkboer schreef de boodschappen op in zijn 'Op de lat' boekje en je werd geacht dit na de wekelijkse loonbetalingen op vrijdag in de winkel af te betalen. Als de kerels dan op vrijdagmiddag thuis kwamen werd het loonzakje afgegeven. Dat was een bruin zakje dat dichtgeplakt was. Op het zakje stonden zwarte regels met de gewerkte uren en het bedrag dat erin zat. Meer dan de helft van dat zakje ging op aan het afbetalen van de lat die nog openstond bij diverse winkeliers.

Onze melkboer Hoefakker was een vriendelijke man. Hij gaf de mensen vaak de ruimte om op de lat te kopen. Hij was de lokale bank van veel mensen, met afbetalingsregelingen en al. In de winkel van onze melkboer stond een toonbank met vitrine en bakken met

verschillende soorten koekjes. Niet alle koekjes werden verkocht en wat er over bleef of te oud werd, ging in witte papieren zakjes. Als je langs de winkel liep keek je altijd even of er witte zakjes stonden. In dat geval werden er snel vrienden bij elkaar gehaald om te kijken wie er nog zakgeld had of snel zou krijgen. Het kon natuurlijk gebeuren dat niemand geld had en dan kwam het noodplan op de proppen. Aanbellen om de honger te stillen. Met de hele groep ging je deuren af om flessen of oud papier op te halen. Er was altijd wel een kar of oude kinderwagen die gebruikt kon worden voor het ophalen.

Soms had je mazzel en kreeg je binnen één enkele straat de kar vol maar soms moest je de hele wijk door. Met de tong op je schoenen en helemaal uitgewoond liep je soms een hele dag en had je net genoeg opgehaald om een lolly te kopen. Maar je kon soms ook makkelijk je kar vol lopen en dan had de hele groep wat lekkers te bikken.

Na het ophalen werd er gesorteerd naar welke winkels de lege flessen teruggebracht konden worden. De winkeliers waren heel secuur in het aannemen, ze namen alleen retour wat bij hen gekocht was.

Het oud papier was toch een andere zaak. We konden kiezen uit twee adressen. Een op de Amsterdamsestraatweg en een in een andere wijk, net over de rode brug wat nu Overvecht is. Overvecht gaf de beste prijs, maar was voor ons best wel link. De passage over de Rode Brug was niet zonder gevaar, als we gezien werden door de groep die daar woonde gingen we naar de gallemiezen, waren we de pineut, de sigaar, ofwel de

klos.' Woorden die gebruikt werden op de straat als iets helemaal verkeerd ging.

De Rode-brug-groep had daar een organisatie waar we best wel jaloers op waren. Ze waren in staat om in een paar minuten een hele groep op te roepen en onze kar te omsingelen en te rippen. De overmacht was soms zo groot dat we de kar ter plekke leeg kiepten en omdraaiden.

Zo bleef iedereen heel en was alleen onze trots beschadigd.

Onze handel was weg en de honger bleef, dat wel. We stuurden dus meestal een verkenner vooruit om de buurt te verkennen en als we dan de krantenboer haalden waren we de helden. Als soldaten die door vijandelijke linies geslopen waren.

De betere prijs voor het oud papier maakte veel goed. We vonden wat later een route door het Noordse park en over de spoorbrug van de Vecht zodat we niet meer over de Rode Brug hoefden. De krantenboer werd toen onze vaste afnemer. Achteraf hoorde ik op mijn school de Sint Nicolaas aan het Boerhaveplein, waar ook jongens van de Rode Brug op school zaten, dat ze dachten dat we te bang waren om nog door de wijk te komen. Ze hadden gelijk, we keken te vaak tegen een overmacht aan, en ja, we waren bang om onze handel kwijt te raken. Onze nieuwe route was veiliger en bracht veel meer op, want we werden niet meer geript en hadden geen verlies meer.

Een andere optie om het zakgeld aan te vullen was 'een heitje voor een karweitje'. Een heitje was een kwartje, 25 cent dus. Dat was ook niet geheel zonder risico. Je belde aan bij een huis en dan was het 'ja' of

'nee'. Je wist dus niet van te voren wat de klus zou worden. Zo kon het gebeuren dat je opeens ramen stond te lappen, binnen en buiten. Iets waar je thuis de meest fantastische smoezen voor verzon. Ook kon het gebeuren dat je onkruid in een tuin stond te schoffelen of een vloer stond te dweilen. Maar de slechtste klus was toch wel kolen halen. Dat was zwaar tillen en achteraf zag je zo zwart als een eh...kolenboer. In de schuren achter de huizen werden de kolen gestort, maar als de winter te lang duurde moest dat natuurlijk wel aangevuld worden.

Gaskachels waren er toen nog niet, dus als er warmte nodig was moest je kolen hebben. We hebben heel wat zakken vijfjes (formaat van de kolen) gehaald bij de kolenboer op de Amsterdamsestraatweg.

Voor 'heitjes' om de Laan van Engelswier warm en onze magen gevuld te houden.

De winter van toen

'Weet je nog, Willem? Die koude winters op de Laan van Engelswier, waar we glijbanen maakten en een sneeuwwand om te schuilen bij sneeuwbalgevechten?' Dat schreef mijn buurmeisje van toen, Tilly, die mijn verhaal over de Laan had gelezen in De Oud-Utrechter.

Ik had op dat moment geen idee, ik wist het niet meer. Dat moet even weken, herinneringen komen boven als je ze even laat voor wat ze zijn. Nu heb ik geen geweldige geheugen, na acht meter ben ik alles kwijt.

Komt het u bekend voor? Je staat in je eigen huis, van je luie stoel opgestaan om iets te halen uit de keuken, kijkt om je heen en je weet dus absoluut niet meer waarom je daar staat en wat je moest doen of halen.

Geen paniek! Gebeurt op onze Oud-Utrechter-leeftijd regelmatig en bij iedereen. Weet je niet meer of je iets al gedaan hebt, maakt niet uit, joh. Doe je het gewoon voor de zekerheid nog een keer. Ja, ook om te kijken of die deur al op slot zit en dat je die deo al vier keer gesmeerd hebt. Maakt ook niet uit, toch? Lekker fris!

En dan blijkt opeens dat je iets herinnert wat ruim 50 jaar geleden gebeurd is, met beeld en al! En als je er over nadenkt komt er steeds meer, ook soms dingen die je helemaal niet meer wilt weten. Maar ja, die krijg je erbij, niets aan te doen. Je hebt dus een gebeurtenis, een zogenaamde trigger, nodig; iets wat je weer in het verleden brengt.

Bij mij was dat deze keer mijn buurmeisje van toen. Ik zie opeens een koude winter, een glijbaan en al je vrienden gooien met sneeuwballen. Mijn buurmeisje Tilly die tot gisteren geen deel meer uitmaakte van mijn leven, staat naast me. Ze lacht en gooit een sneeuwbal naar mijn zusje Koobie.

Onze hond Beertje probeert elke sneeuwbal uit de lucht te plukken. Boven in de flat staan onze moeders lachend te kijken naar de sneeuwpret.

We worden met regelmaat naar binnen gehaald om de reeds blauwe vingers en voeten op te warmen.

Weet u het nog? Je zit voor de kolenkachel naar die roodhete kooltjes te kijken en dan opeens is daar die pijn, alsof er 1000 naalden tegelijk in je handen en voeten worden gestoken. Echter, als de pijn afnam en de doorbloeding weer op gang was gekomen, stond je alweer smekend voor het raam. Je moeder smeerde dan eerst een laagje vaseline op je wangen en trok je muts over je oren. Klaar om je weer in de witte oorlog te storten.

Was het elke winter zo? Hadden we wel elke winter sneeuw? Konden we altijd schaatsen op de sloten en grachten? Moest ik niet in de winter het ijs van mijn slaapkamerraam krabben? Aan de binnenkant wel te verstaan. Liepen we niet altijd een auto aan te duwen omdat de accu bevroren was? Vanaf nu wel! Mijn geheugen weet het zeker.

Een naam, foto of een verhaal, even laten weken, en je bent weer in het verleden. Zou dat het succes zijn van de Oud- Utrechter? Een krant die je kosteloos teruggbrengt naar je jeugd, waar je oude tijden opnieuw beleeft. Als een warme deken waarin je langzaam en

behaaglijk kan wegzakken als in een koude vergeten winter.

Regels en eer

Vroeger hadden we op straat de tijd voor de zogenaamde speeltijden. Je had vele soorten speeltijden: 'vliegertijd', 'hoepeltijd', 'knikkertijd', 'fietstijd', 'landjepiktijd', 'voetbaltijd' en zo voort. In de speeltijd had je spellen op straat, iedereen gebruikte zijn tijd op de straat.

Tijd die voor (ont)spanning en vriendschap zorgde. Speelstukken gebruikte je om te ruilen of klusjes mee af te kopen. Mijn favorieten in deze spellen waren stoepranden en knikkeren. Het was zaak om je tegenstander op jouw speelplek te bestrijden. Iedereen had zijn eigen speelplek. Daar waar je precies wist hoe hoog de stoeprand was en daar waar de geulen in de stoep jouw knikker volgde naar de pot.

Elk spel begon met poten, dat bepaalde wie er mocht beginnen en waar. Of soms ook op welke tijd, het was maar net wat de afspraak was. Zo kon het gebeuren dat je wel als eerste mocht beginnen, maar niet op je favoriete plek. Met poten ga je een aantal passen van elkaar afstaan en dan zet je de ene voet tegen de punt van je andere voet. Zo kom je bij elkaar en dan is degene die de schoen van de ander overlapt de winnaar.

Praktisch elke wedstrijd begon zo, met poten. Dan had je de spelregels, die vooraf duidelijk werden besproken en met een hand werden bekrachtigd. Er werd ook een scheidsrechter aangewezen, die door beide partijen aanvaardt moest worden. De scheidsrechter was een speelkameraad en als je daarvoor gevraagd werd, was dat best eervol. Dat betekende, dat ze je voor vol aanzagen en dat was op zich al een hele eer.

Dezelfde eer van de straat hield in dat de spelers de beslissing van de scheidsrechter accepteerden. Als je dat niet deed werd je niet meer gevraagd, voor welke wedstrijd dan ook. Dat werkte prima, simpel, effectief en iedereen begreep het. Elk spel had zijn eigen puntentelling.

Je sprak af tot hoever de telling ging. Dat kon snel zijn, maar kon ook langer duren. Je had bijvoorbeeld bij het stoepranden een uitgebreide puntentelling. Dat werd bijgehouden door de stand met krijt op de stoep te schrijven. Een enkel punt als je de stoeprand raakte, een dubbel als je de bal ving op de straat. Ving je de bal echter op je eigen stoep, dan had je een extra punt. Een leuke score was als je de bal terugkopte van de straat op de stoeprand, dan had je vijf extra punten. Kopte je hem vanaf je eigen stoep zelfs tien punten! Het grote gevaar was dat als je koppend mistte kreeg je niets, ook al had je de eerste keer de stoeprand wel geraakt.

Een scheidsrechter langs de kant was geen luxe, die was zijn tijd waard, alleen al om de punten te tellen. Hij kreeg meestal iets als vergoeding, dan was de afspraak dat je bij een wedstrijd van hem scheidsrechter zou zijn. Zo was er een soort van ruilhandel in scheidsrechters. Net zoals bij elke scheidsrechter: de ene scheidsrechter was de ander niet. Zo lukte het niet altijd onpartijdig te blijven.

Het kon gebeuren dat iemand naar binnen werd geroepen om te eten of omdat het bedtijd was terwijl de wedstrijd nog niet klaar was. De stand werd dan met krijt op de stoep gezet. De wedstrijd ging de volgende dag weer verder waar hij gebleven was. Als het gere-

gend had en de stand was weggespoeld, had degene die op voorsprong stond pech, dan werd er overnieuw begonnen. Er was bijna altijd een inzet in een spel. Dat was om het spannend te houden maar zeker ook om je verzameling aan te vullen of je klusjes af te kopen.

Als iemand geen geld of ruilspullen had, was die aangewezen om klusjes te accepteren. Dan was je eraan, je was de gladiool en de halve zool samen. De klusjes die je dan kreeg, waren altijd degene die opgespaard of uitgesteld waren, omdat het k... klussen waren. Zo kon het gebeuren dat je jezelf soms terugvond in een hok kolen te scheppen om je schuld te voldoen. Of je stond het trappengat aan te vege en te dweilen.

Boodschappen halen was ook een klus die vaak werd verloot, maar bovenaan stond toch wel de kar of oude kinderwagen die je kreeg en die dan vol moest met oude kranten of lege flessen. Dat was voor de winnaar van het spel de enige manier om echt geld te verdienen aan een wedstrijd. Je kon een verloren wedstrijd ook weer afkopen met dingen die je tegenstander graag had: knikkers, een vlieger of iets van je verzameling.

Diensten verlenen kon ook. Ik heb heel wat fietsbanden geplakt in die tijd. Zo werd er altijd wel iets gevonden buiten het geld wat waarde had.

De ruil- en tijdhandel was destijds heel belangrijk op de Laan.

Toen er nog tijd was

Ik woon tegenwoordig in de nabijheid van een groot park in een rustig gedeelte, wat nu woonerf heet. Zoals mijn kinderen vroeger zeiden: 'een plek waar je nog niet dood gevonden wilt worden!' Zo'n plek dus.

Mijn kinderen zijn het huis uit en wonen op een drukke locatie bij het centrum. Dat is weer een plek waar ik niet dood gevonden wil worden.

Zo heeft iedereen zijn voorkeur en dat is goed. Elke generatie heeft zo zijn eigen keus en voorkeur.

De tijden zijn veranderd, de speeltijden ook. De speeltijden liggen niet meer op de straat, maar op internet. Die oude speeltijden zijn in deze tegenwoordige tijd verleden tijd. En die liggen in de vorige eeuw. De tijd waarin kinderen in groepen onderlinge toernooien maakten en daar ook rustig de tijd voor namen is niet meer.

De tijd van tegenwoordig zit in 'De Cloud'.

Waar je ook gaat of staat, of je nu zit te eten in een restaurant, of je zit in een bioscoop een film te kijken, iedereen is online en heeft een smartphone. Om de minuut wordt er op een schermje gekeken wat er in de rest van de wereld is gebeurd.

Stel je toch eens voor dat je niet weet dat er in Thailand een echte travestiet is geboren, dat de baby van Madonna een scheet heeft gelaten, of God betert, dat Gordon weer een slechte grap heeft gemaakt en zijn maatje Joling weer nieuw haar heeft aangeschaft.

Ik verlang soms terug naar vroeger. De tijd was anders, paste mij beter, het was trager en behulpzamer. Ik kon het beter volgen toen het wat trager was. Nu moet ik alle zeilen bijzetten om alles bij te houden en nog vinden ze me te traag.

Tijd was vroeger meer, tijd bond ons, tijd was er in overvloed, tijd koste niets en deed alles. Tijd had toen meer inhoud, was niet zo vluchtig als nu. Tegenwoordige tijd kost geld, de huidige tijd is schaars en duur, want iedereen komt het schijnbaar tekort. We leven in een dure tijd hoor je wel eens, dan bedoelen ze niet de tijd zelf maar eigenlijk het levensonderhoud. Tijd is er wel, maar wordt te weinig gezien als bindmiddel die ons opvoedt in het maken van vriendschap, het nakomen van afspraken, het volgen van de erecode en het respect hebben voor elkaar. Misschien komt het weer terug, maar het kost tijd. En laten we daar nu net tekort aan hebben.

Zelfs mensen van mijn leeftijd. Vroeger noemden ze ons bejaarden, nu senioren of hang-ouderen. Ze komen me soms op de elektrische fiets met een noodvaart voorbij. Bellend dat je uit de weg moet gaan, vloekend als een bouwvakker als je dat niet snel genoeg doet. Ze racen alsof ze op de Duitse autobaan zitten. En als ze dan op hun bestemming zijn, moeten ze snel weer weg. Afspraken, je weet wel, want stel je voor dat ze wat missen.

Ik weet zeker dat ze wat missen, elke dag weer: tijd. Ik bedoel maar, als wij senioren geen tijd meer hebben, wie dan wel? Ik ken senioren in mijn omgeving die

eerst in hun agenda moeten kijken of ze ergens een kopje koffie kunnen gaan drinken.

Mijn opa zei vroeger altijd: 'Jochie, tijd moet je zelf maken, een ander doet het niet voor je.' Wijze woorden uit het verleden, maar wat doe je er in het heden mee?